

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 14ης Ιουνίου 2001 *

Στην υπόθεση T-143/99,

Hortiplant SAT, με έδρα την Amposta (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους
C. Fernández Vicién και M. Iglesias Roa, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον L. Visaggio,
επικουρούμενο από τον J. Guerra Fernández, δικηγόρο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 4ης Μαρτίου 1999 με την οποία καταργείται η συνδρομή που χορηγήθηκε στην Hortiplant SAT με την απόφαση C(92) 3125 της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 1992, σχετικά με τη χορήγηση συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 4256/88 του Συμβουλίου, στο πλαίσιο του σχεδίου με τίτλο «Πρωτοβουλία υπό τη μορφή προγράμματος πιλότου επιδείξεως νέου συστήματος μεγάλης αποτελεσματικότητας στην παραγωγή των φυτωρίων: εφαρμογή σε διακοσμητικά και δασικά είδη»,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Mengozzi, Πρόεδρο, V. Tiili και R. M. Moura Ramos, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 12ης Δεκεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- ¹ Στις 24 Ιουνίου 1988 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2052/88, της 24ης Ιουνίου 1988, για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσμα-

τικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 185, σ. 9).

- 2 Το άρθρο 5 του κανονισμού αυτού, το οποίο αφορά τις μορφές παρεμβάσεως, ορίζει στην παράγραφο 2 τις μορφές χρηματοδοτικής παρεμβάσεως που μπορούν να πραγματοποιηθούν στον τομέα των διαρθρωτικών ταμείων. Το άρθρο αυτό ορίζει, στην παράγραφο 2, στοιχείο ε', ότι οι παρεμβάσεις αυτές μπορούν να λάβουν τη μορφή «ενισχύσεως σε τεχνική βοήθεια και προπαρασκευαστικές μελέτες για την εκπόνηση των δράσεων».
- 3 Το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 4256/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού (ΕΕ L 374, σ. 25), θεσπίζει ότι η συμβολή του ΕΓΤΠΕ στην πραγματοποίηση της παρεμβάσεως που αναφέρεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο ε', του κανονισμού 2052/88 μπορεί να αφορά, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή προτύπων σχεδίων όσον αφορά την προώθηση της αναπτύξεως των αγροτικών περιοχών, στην οποία περιλαμβάνεται η ανάπτυξη και αξιοποίηση των δασών (πρώτη περίπτωση), και την εφαρμογή σχεδίων επιδείξεως στους γεωργούς των πραγματικών δυνατοτήτων των συστημάτων, μεθόδων και τεχνικών παραγωγής που ανταποκρίνονται στους στόχους της αναμορφώσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (τέταρτη περίπτωση).
- 4 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 374 σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 20), περιλαμβάνει στο σημείο IV (άρθρα 14 έως 16) τις διατάξεις που αφορούν την εξέταση των αιτήσεων χρηματοδοτικής συνδρομής βάσει των διαρθρωτικών ταμείων, τις προϋποθέσεις προσβάσεως στη χρηματοδότηση και ορισμένες συγκεκριμένες διατάξεις.

- 5 Από τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 4253/88 προκύπτει ότι η παρέμβαση της Κοινότητας στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων πρέπει, κατ' αρχήν, να έχει τη μορφή συγχρηματοδότησης λειτουργικών προγραμμάτων. Οι προϋποθέσεις αυτής της παρεμβάσεως καθορίζονται στο άρθρο 17 του ίδιου κανονισμού, όπως έχει τροποποιηθεί.

- 6 Ο κανονισμός 4253/88, όπως έχει τροποποιηθεί, θεσπίζει επίσης τις διατάξεις σχετικά με την πληρωμή της χρηματοδοτικής πληρωμής (άρθρο 21), τον δημοσιονομικό έλεγχο (άρθρο 23) και τη μείωση, αναστολή και ακύρωση της εν λόγω συνδρομής (άρθρο 24).

- 7 Δυνάμει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 23, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου να εξασφαλίζεται η επιτυχία των ενεργειών που διεξάγουν δημόσιοι ή ιδιωτικοί ή επιχειρηματικοί φορείς, πρώτον, για την τακτική εξακρίβωση ότι οι ενέργειες που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα έχουν διεξαχθεί σωστά, δεύτερον, για την πρόληψη και δίωξη των αντικανονικοτήτων και, τρίτον, για την ανάκτηση των απολεσθέντων κεφαλαίων λόγω καταχρήσεως ή παραλείψεως.

- 8 Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου αυτού άρθρου, με την επιφύλαξη των ελέγχων που παραγματοποιούν τα κράτη μέλη, μόνιμοι ή άλλοι υπάλληλοι της Επιτροπής μπορούν να ασκούν επιτοπίους ελέγχους, ιδίως με δειγματοληψία, των ενεργειών που χρηματοδοτούν τα διαφορετικά ταμεία και τα συστήματα διαχειρίσεως και ελέγχου. Στον έλεγχο μπορούν να πάρουν μέρος μόνιμοι ή άλλοι υπάλληλοι του κράτους μέλους.

- 9 Το άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού 4253/88 ορίζει ότι, αν η εκτέλεση ενεργείας ή μέτρου δικαιολογεί τμήμα μόνο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί, η Επιτροπή προβαίνει σε εξέταση της περιπτώσεως στα πλαίσια της

εταιρικής σχέσεως με το οικείο κράτος μέλος, ζητώντας από το κράτος μέλος ή τις λοιπές αρμόδιες αρχές που αυτό ορίζει για την εκτέλεση της ενέργειας, να της υποβάλουν παρατηρήσεις εντός τακτής προθεσμίας.

- 10 Σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, μετά την εξέταση αυτή η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή αναστείλει τη συνδρομή για την εν λόγω ενέργεια ή μέτρο αν επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει αντικανονικότητα και, ιδίως, σημαντική αλλαγή της φύσεως ή των συνθηκών εκτελέσεως της ενέργειας ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής.

Ιστορικό της διαφοράς

- 11 Στις 3 Δεκεμβρίου 1992, η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 8, πρώτη και τέταρτη περίπτωση, του κανονισμού 4256/88, ενέκρινε τη συνδρομή του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, στην επιχείρηση Hortiplant SAT (στο εξής: Hortiplant ή προσφύγουσα) με την απόφαση C(92) 3123 (στο εξής: απόφαση χορηγήσεως). Η συνδρομή αυτή χορηγήθηκε στο πλαίσιο του σχεδίου με τίτλο «Πρωτοβουλία υπό τη μορφή προγράμματος πιλότου επιδείξεως νέου συστήματος μεγάλης αποτελεσματικότητας στην παραγωγή των φυτωρίων: εφαρμογή σε διακοσμητικά και βασικά είδη» (στο εξής: πρόγραμμα).
- 12 Το 1992 η επιχείρηση Azienda agricola Resteya (στο εξής: Resteya) διαπίστωσε καλύτερη συμπεριφορά από άποψη βλαστήσεως και παραγωγής των φυτωρίων χάρη στη χρησιμοποίηση ενός νέου είδους δοχείου, το οποίο ονομάστηκε «Fitton Plant». Πρόκειται για κύλινδρο από βιολογικά ανασυντιθεμένη κυτταρίνη, με ανοιχτό πυθμένα, πλήρη λιπάσματος σε κόκκους, που προσαρμοζόταν εύκολα στην παραγωγή διακοσμητικών και δασικών ειδών δενδρυλίων και θάμνων με ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά το βάθος του εδάφους προκειμένου τα είδη αυτά να ριζώ-

νουν και να αναπτύσσονται καλά. Κατασκευάστηκαν πρότυπες μηχανές για την παραγωγή του νέου αυτού δοχείου και την αυτοματοποίηση της τεχνικής της δημιουργίας εμπορικών φυτωρίων που χρησιμοποιούν το δοχείο αυτό.

- 13 Η προσφεύγουσα ορίστηκε υπεύθυνη της πραγματοποιήσεως των αναγκαίων προσαρμογών για τη βιομηχανική παραγωγή του νέου αυτού συστήματος.
- 14 Η διάρκεια του προγράμματος καθορίστηκε κατ' αρχάς σε 25 μήνες από τον Νοέμβριο του 1992, παραταθείσα κατόπιν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995.
- 15 Το συνολικό κόστος του προγράμματος ήταν 1 227 875 ECU και οι επιλέξιμες δαπάνες 1 184 624 ECU, η δε χρηματοδοτική συνδρομή της Κοινότητας περιοριζόταν στο ανώτατο ποσό 731 992 ECU και το υπόλοιπο έπρεπε να χρηματοδοτηθεί από την Hortiplant μέχρι 247 942 ECU και από τη Resteya μέχρι 247 941 ECU. Η Επιτροπή προέβη σε προκαταβολές της συνδρομής αυτής συνολικού ύψους 512 393 ECU.
- 16 Τον Δεκέμβριο του 1995, ενώ το πρόγραμμα επρόκειτο να ολοκληρωθεί, η Hortiplant κοινοποίησε στην Επιτροπή όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα των δαπανών, για να ζητήσει το μη εισέτι καταβληθέν μέρος της συνδρομής. Η κοινοποίηση αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω του κ. Tasiyas ο οποίος, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, είναι ο γεωπόνος που την έφερε σε επαφή με τη Resteya, και κατόπιν είχε την τεχνική διεύθυνση του προγράμματος καθώς και όλες τις επαφές με την Επιτροπή.
- 17 Κατόπιν ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πραγματοποιηθέντος στις 10 Φεβρουαρίου 1997, η Επιτροπή αποφάσισε να προβεί σε διαφόρους ελέγχους όσον αφορά ορισμένα προγράμματα πιλότους που τυγχάνουν χρηματοδοτικών συνδρομών βάσει του άρθρου 8 του κανονισμού 4256/88, διότι

υποψιαζόταν την ύπαρξη οργανωμένου δικτύου με σκοπό τη χορήγηση κοινοτικών συνδρομών με δόλια μέσα. Το πρόγραμμα υπήχθη στους ελέγχους αυτούς.

- 18 Κατά τη διάρκεια του Αυγούστου 1997, η Hortiplant εκλήθη να προσκομίσει στην Επιτροπή όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος. Η αιτηθείσα τεκμηρίωση κοινοποιήθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1997.
- 19 Στις 29 και 30 Σεπτεμβρίου 1997 διεξήχθη, σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού 4253/88, επιτόπιος έλεγχος για την εκτέλεση του προγράμματος, ο οποίος πραγματοποιήθηκε από υπαλλήλους των Γενικών Διευθύνσεων «Γεωργία» και «Δημοσιονομικός έλεγχος» της Επιτροπής και της μονάδας για τον συντονισμό της καταπολεμήσεως της απάτης (UCLAF). Οι υπάλληλοι των δύο τελευταίων αυτών υπηρεσιών συντάξαν κατόπιν εκθέσεις στις οποίες κοινοποιούσαν τα πορίσματά τους. Ένας υπάλληλος της Intervención General del Estado (τμήμα του ισπανικού Υπουργείου Οικονομικών) συμμετείχε στους ελέγχους των κοινοτικών υπαλλήλων.
- 20 Με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 1997, η Hortiplant ζήτησε από την Επιτροπή να αποσύρει από τον φάκελο της υποθέσεως τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa, για ποσό 13 563 828 ισπανικών πεσετών (ESP), και των συνεταιριών της, για ποσό 13 563 828 ESP, που είχαν εσφαλμένως διαβιβαστεί.
- 21 Κατόπιν της προαναφερθείσας επιθεωρήσεως, η Επιτροπή διαβίβασε τον φάκελο της υποθέσεως στην ισπανική εισαγγελία.
- 22 Με έγγραφο της 3ης Απριλίου 1998, η Επιτροπή πληροφόρησε την Hortiplant ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό 4253/88, προέβη σε εξέταση της εκτελέσεως του προγράμματος και από τους πραγματοποιηθέντες ελέγχους προέκυψε η ύπαρξη στοιχείων που μπορεί να συνιστούν παρατυπίες.

- 23 Η Επιτροπή χορήγησε στην Hortiplant περίοδο έξι εβδομάδων για να της προσκομίσει επεξηγήσεις και λογιστικά και διοικητικά έγγραφα αποδεικνύοντα την ορθή εκτέλεση του προγράμματος, επί ποινή επιστροφής των ήδη καταβληθέντων ποσών και καταργήσεως της επίδικης συνδρομής. Εκ παραλλήλου, η Επιτροπή ζήτησε από το Βασίλειο της Ισπανίας να υποβάλει παρατηρήσεις.
- 24 Με έγγραφο της 26ης Μαΐου 1998, η Hortiplant υπέβαλε παρατηρήσεις σε απάντηση των ισχυρισμών της Επιτροπής.
- 25 Στις 26 Οκτωβρίου 1998, η ισπανική εισαγγελία κίνησε ποινική δίωξη κατά των εταιρών της Hortiplant καθώς και του κ. Tacias και των δύο διευθυντών της Resteya για νόθευση εμπορικών εγγράφων.
- 26 Με απόφαση της 4ης Μαρτίου 1999, η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, κατήγγειλε τη χορηγηθείσα στην Hortiplant χρηματοδοτική συνδρομή (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση).
- 27 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η διεξαχθείσα δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 1, του κανονισμού 4253/88 εξέταση επιβεβαίωσε την ύπαρξη των ακολούθων παρατυπιών:

« — η [απόφαση χορηγήσεως] προβλέπει στο παράρτημα Ι ότι το μέρος των επιλεγμένων δαπανών βάσει του προγράμματος το οποίο δεν καλύπτεται από τη

χρηματοδοτική συνδρομή της Κοινότητας, δηλαδή 495 883 ECU, θα χρηματοδοτηθεί κατά το ήμισυ από την [Hortiplant] και για το άλλο ήμισυ από την εταιρία Resteya· οι πραγματοποιηθείσες διαπιστώσεις κατά τον προαναφερθέντα έλεγχο δημιούργησαν σοβαρές αμφιβολίες ως προς την εκτέλεση συγχρηματοδότησεως εκ μέρους των δύο αυτών εταιριών·

- η [Hortiplant] υπέβαλε ως δικαιολογητικό κατά τους ελέγχους τιμολόγια της εταιρίας Genforsa για ποσό 5 836 310 [ESP] (περίπου 37 800 ECU), για την παραγωγή των δασοκομικών φυτών, καθώς και τη μεταφορά τους και για εργασίες φυτεύσεως· κατά την πραγματοποίηση του ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι τα χρησιμοποιηθέντα στο πλαίσιο του προγράμματος φυτά παρήχθησαν από την [Hortiplant] και φυτεύθηκαν από την επιχείρηση Poblador, το τιμολόγιο της οποίας καταλογίστηκε στο πρόγραμμα· η [Hortiplant] υπέβαλε άλλα τιμολόγια αυτής της εταιρίας Genforsa για ποσόν 7 727 608 [ESP] (περίπου 50 100 ECU) βάσει των εργασιών αξιολόγησεως του συστήματος Fitton Plant· παρ' όλ' αυτά, στους ελεγκτές της Επιτροπής δεν υποβλήθηκε καμία σύμβαση μεταξύ των δύο αυτών εταιριών, ούτε καμία τεχνική έκθεση επί των παρασχεθεισών παροχών· συνεπώς, ουδαμώς επιβεβαιώνεται ότι τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa που υπέβαλε η [Hortiplant] ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα·
- η [Hortiplant] πλήρωσε επίσης, μέσω της επιχειρήσεως Codema, τιμολόγιο 29 280 ECU της 11. 01. 1993 της επιχειρήσεως Cedarcliff για την υπέρ του προγράμματος παρέμβασή της ενώπιον των υπηρεσιών της Επιτροπής· η παρέμβαση της Cedarcliff δεν αντιστοιχεί σε καμία από τις προβλεπόμενες με την [απόφαση περί χορηγήσεως] ενέργειες και δεν συνιστά επιλέξιμη δαπάνη·
- οι δαπάνες προσωπικού [της Hortiplant] καταλογίστηκαν στο πρόγραμμα μέχρι ύψους περίπου του ενός τρίτου των συνολικών δαπανών για το 1993 και το 1994, δηλαδή από την πραγματοποιηθείσα τον Οκτώβριο 1994 εγκατάσταση των μηχανών, και μέχρι ύψους περίπου 95 % των συνολικών δαπανών για το 1995· στο τμήμα αυτών των καταλογισθεισών δαπανών προσωπικού δεν επισυνάφθηκε κανένα δικαιολογητικό διασφαλίζον ότι οι χρεωθείσες δαπάνες συνδέονται αποκλειστικά με την πραγματοποίηση των ενεργειών του προγράμματος·

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 12 Ιουνίου 1999, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 29 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου την ίδια ημέρα, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ζητούσε την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με διάταξη του προέδρου του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1999, T-143/99 R, Hortiplant κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-2451).
- 30 Η έγγραφη διαδικασία έληξε στις 21 Ιανουαρίου 2000.
- 31 Με τηλεομοιοτυπία της 5ης Δεκεμβρίου 2000, που απηύθυνε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, η προσφεύγουσα ζήτησε να της επιτραπεί να προσκομίσει τέσσερα νέα έγγραφα. Βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας.
- 32 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στα προφορικά ερωτήματα του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου 2000.
- 33 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να διαπιστώσει ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή και βάσιμη·

- να διαπιστώσει την ακυρότητα της προσβαλλομένης απόφασεως·

- επικουρικώς, να ακυρώσει εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση και να μειώσει τη χρηματοδοτική συνδρομή που της χορηγήθηκε·

- να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της παρούσας διαδικασίας.

34 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

35 Η προσφεύγουσα θεμελιώνει το κύριο αίτημά της σε πέντε λόγους ακυρώσεως, που αντλούνται αντιστοίχως από εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88, από πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, από έλλειψη

νομικής βάσεως για την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, που απορρέει από το γεγονός ότι η Επιτροπή παραβίασε ουσιώδεις τύπους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, και από έλλειψη αιτιολογίας. Προς στήριξη του επικουρικού αιτήματός της, η προσφεύγουσα προβάλλει έναν έκτο λόγο ακυρώσεως, που αντλείται από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

I — Επί του κυρίου αιτήματος

- 36 Πρώτον, πρέπει να εξεταστεί ο τρίτος λόγος ακυρώσεως.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την έλλειψη νομικής βάσεως για την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Με αυτό τον λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα σκοπεύει να καταδείξει ότι, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή να αναστείλει χρηματοδοτική συνδρομή, αλλά όχι να την καταργήσει. Τούτο προκύπτει από το περιεχόμενο του άρθρου αυτού, που προβλέπει αποκλειστικά τις δύο πρώτες δυνατότητες. Εξάλλου, αν οι συντάκτες του άρθρου αυτού ήθελαν να χορηγήσουν στην Επιτροπή την εξουσία να καταργεί τις χρηματοδοτικές συνδρομές που χορηγούνται βάσει των διαρθρωτικών ταμείων, θα το είχαν προβλέψει ρητώς.

- 38 Η Επιτροπή θεωρεί ότι, μολονότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 προβλέπει μόνον τις δυνατότητες μείωσης ή αναστολής χρηματοδοτικής συνδρομής, μπορεί παρ' όλ' αυτά, λαμβανομένης υπόψη της λογικής του συστήματος, να καταργήσει τη χρηματοδοτική συνδρομή στο σύνολό της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 39 Μολονότι η διατύπωση του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 δεν προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα για την Επιτροπή να λαμβάνει μέτρο καταργήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής, εντούτοις η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού αρχίζει ως εξής: «Αν η εκτέλεση ενεργείας ή μέτρου δικαιολογεί τμήμα μόνο της χρηματοδοτικής συνδρομής». Επομένως, στην παράγραφο 1 γίνεται σιωπηρώς δεκτή η εξουσία της Επιτροπής να καταργεί το σύνολο της εν λόγω συνδρομής. Δεδομένου όμως ότι το εν λόγω άρθρο πρέπει να νοείται ενόψει του συνόλου των διατάξεών του, η παράγραφος 2 πρέπει να ερμηνευθεί ως περιλαμβάνουσα και τη δυνατότητα καταργήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής στο σύνολό της.
- 40 Εξάλλου, το άρθρο 24 έχει τίτλο «Μείωση, αναστολή και ακύρωση της συνδρομής». Κατά πάγια νομολογία, όταν υπάρχει διαφορά μεταξύ της διατυπώσεως μιας διατάξεως και του τίτλου της, πρέπει αμφότερα να ερμηνεύονται κατά τρόπο ώστε όλοι οι χρησιμοποιηθέντες όροι να είναι χρήσιμοι. Κατά συνέπεια, το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση παρατυπίας, επιτρέπει στην Επιτροπή να καταργεί χρηματοδοτική συνδρομή χορηγηθείσα στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ.
- 41 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την έλλειψη νομικής βάσης επί της οποίας η Επιτροπή μπορεί να θεμελιώσει την κατάργηση της εν λόγω χρηματοδοτικής συνδρομής πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 και επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 42 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα σκοπεί να καταδείξει ότι δεν συντρέχουν οι τρεις από τις τέσσερις παρατυπίες που επισήμανε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή η μη τήρηση της υποχρεώσεως συγχρηματοδότησεως καθώς και η καταχώρηση στο πρόγραμμα των μη επιλεξιμών δαπανών και των δαπανών προσωπικού που δεν συνδέονται με την πραγματοποίηση του προγράμματος (βλ. σκέψη 25 ανωτέρω). Όσον αφορά την τέταρτη παρατυπία, δηλαδή την καταχώρηση στο πρόγραμμα των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa, η προσφεύγουσα, μολονότι αναγνωρίζει ότι υπέβαλε τα τιμολόγια αυτά στην Επιτροπή, με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, σκοπεί να καταδείξει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών παραλείποντας να λάβει υπόψη το αίτημα της προσφεύγουσας για την απόσυρση αυτών των τιμολογίων από τον φάκελο της υποθέσεως.
- 43 Εκ προοιμίου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88, το οποίο προβλέπει τα μέτρα που η Επιτροπή μπορεί να λάβει σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν πληροί τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής, τυγχάνει εφαρμογής μόνον όταν η χρηματοδοτούμενη από την Κοινότητα δράση δεν πραγματοποιήθηκε εν όλω ή εν μέρει. Συναφώς, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε πλήρως και οποιαδήποτε ενδεχομένως διαπιστωθείσα παρατυπία προκύπτει από πρόβλημα διαχειρίσεως, οφειλόμενο πιθανώς στο μικρό μέγεθος της προσφεύγουσας και στην έλλειψη εμπειρίας της. Πάντως, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την ύπαρξη των προβληθεισών από την Επιτροπή παρατυπιών.
- Όσον αφορά την τήρηση εκ μέρους των Hortiplant και Resteya της υποχρεώσεως συγχρηματοδότησεως του προγράμματος
- 44 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, μολονότι η Επιτροπή αμφισβητεί το υποστατόν της συγχρηματοδότησεως του προγράμματος από τις δύο εταιρίες, δεν μπόρεσε ποτέ

να επιβεβαιώσει τις υποψίες αυτές. Αντιθέτως, τα δικαιολογητικά αυτής της συγχρηματοδοτήσεως τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής.

- 45 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι όλες οι επενδύσεις στο πρόγραμμα δεν ήταν μόνον χρηματικές εισφορές. Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρει, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι ο κ. Robladog, γεωργός που συμμετείχε στο πρόγραμμα, εξέδωσε μόνον ένα τιμολόγιο συμβολικής φύσεως, δεδομένου του συμφέροντος που είχε για το πρόγραμμα. Ομοίως, οι εγκατεστημένοι στην Αραγωνία υπεργολάβοι δεν ζήτησαν τίμημα ούτε για τη μίσθωση των γαιών ούτε για τις εργασίες τους, διατηρώντας ως ανταποδοχή τα φυτευμένα είδη. Οι τέσσερις εταίροι της προσφεύγουσας, ως γεωπόνοι, συνέβαλαν στο πρόγραμμα με την προσωπική τους εργασία. Ομοίως η Resteya, η οποία διέθεσε δαπανηρό εξοπλισμό καθώς και όλες τις τεχνικές της γνώσεις.
- 46 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο έλεγχος της λογιστικής της καταστάσεως για τα έτη 1993 έως 1995 απέδειξε τη χρηματοπιστωτική της ικανότητα να αναλάβει τα έξοδα του προγράμματος. Έτσι, η προσφεύγουσα μείωσε το χρέος της πλέον των 31 εκατομμυρίων ESP και οι εταίροι της κατέβαλαν εις ρευστό πλέον των τεσσεράμισι εκατομμυρίων ESP.
- 47 Τέλος, η προσφεύγουσα αμφισβητεί το γεγονός ότι η Επιτροπή της προσάπτει ότι δεν τήρησε χωριστή λογιστική για το πρόγραμμα, υποχρέωση που δεν περιλαμβάνεται στις προϋποθέσεις πραγματοποιήσεως του προγράμματος.
- 48 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι η προσφεύγουσα, ως υπεύθυνη του προγράμματος, είχε την υποχρέωση να αποδείξει το υποστατό της συγχρηματοδοτήσεως. Συναφώς, η τήρηση χωριστής λογιστικής είναι αναγκαία, διότι είναι το μόνον μέσο αδιάσειστης

αποδείξεως των δαπανών που έγιναν στο πλαίσιο του προγράμματος, ακόμη και αν τούτο δεν προβλέπεται ρητώς στη νομοθεσία ή στην απόφαση περί χορηγήσεως.

- 49 Εξάλλου, τα προσκομισθέντα δικαιολογητικά δεν αποδεικνύουν το υποστατό της συγχρηματοδοτήσεως από τις δύο εταιρίες που είχαν αναλάβει τη σχετική υποχρέωση. Πράγματι, απλή ανάλυση των λογαριασμών της προσφεύγουσας αρκεί για να διαπιστωθεί ότι βρισκόταν σε αδυναμία να εκπληρώσει την υποχρέωση αυτή.
- 50 Η Επιτροπή δέχεται ότι το μέρος της χρηματοδοτήσεως που βαρύνει την προσφεύγουσα έχει πραγματοποιηθεί εις είδος, δηλαδή με την πραγματοποίηση παροχών. Εντούτοις, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα προσκόμισε δικαιολογητικά δαπανών συνολικού ύψους 84 928 079 ESP (510 000 ECU περίπου), που αντιστοιχούν θεωρητικώς στις δαπάνες που έγιναν για την πραγματοποίηση του προγράμματος, και δεν δικαιολογήθηκε καμία εισφορά εις είδος. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η προσφεύγουσα δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να καλύψει τις δαπάνες αυτές, εφόσον δεν διέθετε ίδιους πόρους, πρέπει να συναχθεί ότι οι δαπάνες αυτές εξοφλήθηκαν πλήρως μέσω της κοινοτικής συνδρομής.

— Όσον αφορά το τιμολόγιο της εταιρίας Cedarcliff

- 51 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη μομφή σχετικά με την παρατυπία της πληρωμής εκ μέρους μιας εταιρίας τιμολογίου εκδοθέντος από άλλη εταιρία, εφόσον οι δύο αυτές επιχειρήσεις εκφεύγουν του ελέγχου της. Αν η Επιτροπή φρονεί ότι ο εν λόγω λογαριασμός αντιστοιχεί σε μη επιλέξιμη δαπάνη, πρέπει να καταλογίσει την παρατυπία στην εταιρία Codema, η οποία πλήρωσε αυτό το τιμολόγιο. Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός ότι η Hortiplant πλήρωσε τον λογαριασμό της εταιρίας Cedarcliff μέσω της εταιρίας Codema στερείται παντελώς ερείσματος. Όπως αποδείχθηκε ενώπιον των επιθεωρητών της Κοινότητας κατά τους ελέγχους τους, η Hortiplant αγνοούσε όχι μόνον την ύπαρξη του εν λόγω τιμολογίου, αλλά και την ύπαρξη της εταιρίας Cedarcliff και των δραστηριοτήτων της.

- 52 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η παροχή της εταιρίας Cedarcliff προβλέπεται στην απόφαση χορηγήσεως. Η παροχή αυτή, που χαρακτηρίζεται ως «παρέμβαση υπέρ του προγράμματος ενώπιον των υπηρεσιών της Επιτροπής», εμπίπτει στο πλαίσιο των δαπανών της «διαχείρισεως του προγράμματος», που ενεγράφησαν στον προϋπολογισμό στο σημείο 8 του παραρτήματος 1 της αποφάσεως χορηγήσεως για συνολικό ποσό 215 340 ECU. Η δαπάνη αυτή περιλαμβάνεται ακόμα και στην αίτηση χρηματοδοτικής συνδρομής που υπέβαλε η προσφεύγουσα.
- 53 Η καθής ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι δεν αμφισβητείται ότι η Hortiplant πλήρωσε στην εταιρία Codema ορισμένα ποσά για παροχές που περιλαμβάνουν την παρέμβαση τρίτης επιχειρήσεως (Cedarcliff) υπέρ του προγράμματος ενώπιον των υπηρεσιών της. Επομένως, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Hortiplant, ως υπεύθυνος του σχεδίου, υποχρεούνται να εξακριβώσει σε τί αντιστοιχούσε καθεμία από τις πραγματοποιηθείσες πληρωμές. Αν η προσφεύγουσα είχε προβεί στον απαραίτητο έλεγχο, θα είχε διαπιστώσει ότι το τιμολόγιο της εταιρίας Codema αντιστοιχούσε, τουλάχιστον εν μέρει, σε μη επιλέξιμη παροχή σύμφωνα με την απόφαση περί χορηγήσεως.
- 54 Όσον αφορά τη μνεία προσλήψεως επαγγελματία στην αίτηση χρηματοδοτικής συνδρομής που υπέβαλε η Hortiplant, δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή δέχθηκε σιωπηρώς τέτοιου είδους συμμετοχή στο πρόγραμμα ως επιλέξιμη δαπάνη. Το μόνο έγκυρο σημείο αναφοράς είναι η απόφαση περί χορηγήσεως και τα παραρτήματά της, σε κανένα δε από τα έγγραφα αυτά δεν γίνεται μνεία της προσλήψεως επιχειρήσεως ή επαγγελματία ως διαμεσολαβητή έναντι της Επιτροπής, μολονότι οι διάφορες φάσεις του προγράμματος εκτίθενται λεπτομερώς. Όσον αφορά τις δαπάνες διαχείρισεως που προβλέπονται στο σημείο 8 του παραρτήματος 1 της αποφάσεως χορηγήσεως, η Επιτροπή φρονεί ότι στις δαπάνες αυτές δεν περιλαμβάνεται το κόστος παρεμβάσεως όπως η πραγματοποιηθείσα από την εταιρία Cedarcliff παρέμβαση.
- 55 Εντούτοις, η Επιτροπή εκθέτει ότι πρόκειται για παρατυπία η οποία, υπό συνήθεις συνθήκες, θα μπορούσε να αποδοθεί σε σφάλμα και θα συνεπαγόταν απλώς μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής ύψους αντιστοίχου με το ύψος του επίδικου τιμο-

λογίου. Παρ' όλ' αυτά, η σοβαρότητα των άλλων παρατυπιών που διαπιστώθηκαν εν προκειμένω οδήγησε, ως μόνη λύση, στην πλήρη κατάργηση της εν λόγω συνδρομής.

— Όσον αφορά τις δαπάνες προσωπικού

- 56 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, λόγω της αδυναμίας να αποδειχθούν κυριολεκτικά οι δαπάνες προσωπικού που μπορούν πράγματι να καταχωρηθούν στο πρόγραμμα, λόγω της συγκεκριμένης αγροτικής φύσεως του προγράμματος αυτού, πρέπει να εφαρμοστεί το κριτήριο του εύλογου χαρακτήρα. Έτσι, για τα οικονομικά έτη 1993 και 1994, η καταχώρηση στο πρόγραμμα του ενός τρίτου των δαπανών προσωπικού της, παρά το γεγονός ότι οι μηχανές δεν είχαν ακόμη τεθεί σε λειτουργία, πρέπει να θεωρηθεί ως εύλογο, λαμβανομένης υπόψη της πραγματοποιήσεως των προπαρασκευαστικών εργασιών ενόψει της ορθής εκτελέσεως του σχεδίου. Όσον αφορά το οικονομικό έτος 1995, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι μηχανές είχαν τεθεί σε λειτουργία κατά τη διάρκεια του οικονομικού αυτού έτους και η Hortiplant είχε διαθέσει το σύνολο σχεδόν της δραστηριότητάς της στο πρόγραμμα, προκειμένου συγκεκριμένα για την τελευταία φάση του προγράμματος, λαμβανομένης υπόψη της αναγκαιότητας ομαλής διεξαγωγής όλου του προγράμματος.
- 57 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι ο υψηλός κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε το 1995 δεν οφείλεται σε μεγαλύτερη χρησιμοποίηση του προσωπικού της για τη συνήθη δραστηριότητά της, αλλά σε γενική βελτίωση των πωλήσεων χάρη στην εργασία που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των προηγούμενων οικονομικών ετών, σε σαφή μείωση επιστροφών των πωληθέντων προϊόντων και στη ρευστοποίηση των αποθεμάτων.
- 58 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι, ακόμη και αν χρησιμοποιηθεί το κριτήριο του εύλογου χαρακτήρα, από τα προσκομισθέντα από την προσφεύγουσα στοιχεία προκύπτει ότι, το 1995, η προσφεύγουσα πραγματοποίησε κύκλο εργασιών ανώτερο κατά 60 % αυτού που είχε πραγματοποιήσει το 1994 με δαπάνες προσωπικού, για τη συνήθη της δραστηριότητα, επτά φορές κατώτερες από τις δαπάνες του 1994 και κινητοποιώντας πλέον του 95 % του προσωπικού της για το πρόγραμμα. Η Επιτροπή συμπεραίνει εξ αυτού ότι η Hortiplant καταχώρησε στο πρόγραμμα τις δαπάνες προσωπικού που αντιστοιχούσαν στην πραγματικότητα στη συνήθη της δραστηριότητα, πράγμα το οποίο συνιστά σοβαρή παρατυπία.

— Επί της προσκομίσεως των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa

- 59 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη μομφή της Επιτροπής για την προσκόμιση των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa. Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι ζήτησε δις από την Επιτροπή να μη τα λάβει υπόψη, η δε Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τα τιμολόγια των εταιριών της επιχειρήσεως, που είχαν επίσης διαβιασθεί εσφαλμένως.
- 60 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, είναι επίσης εσφαλμένο το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η παρατυπία των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa δικαιολογεί την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, πρώτον, ότι το αίτημα αποσύρσεως αυτών των τιμολογίων από τον φάκελο της υποθέσεως δεν συνιστά ομολογία της παρατυπίας τους αλλά οφείλεται στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα συνειδητοποίησε, λίγο χρόνο μετά την αποστολή τους, ότι δεν μπορούσε ούτε να κρίνει ούτε να πιστοποιήσει με βεβαιότητα ότι οι χρεωθείσες από την εταιρία Genforsa παροχές αντιστοιχούσαν στο πρόγραμμα. Η αβεβαιότητα αυτή ήταν συνέπεια του χρόνου που είχε παρέλθει και του γεγονότος ότι ο υπεύθυνος κατά την επίδικη περίοδο λογιστής δεν εργαζόταν πλέον στην επιχείρηση. Δεύτερον, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, διάφορα τιμολόγια, με τίτλο «Η παραγωγή δασικών ειδών, μεταφορά και εργασίες στις εγκαταστάσεις της διαφόρων δειγμάτων», δεν παραπέμπουν στο σύστημα Fitton Plant. Ομοίως, το επιχείρημα της Επιτροπής, ότι τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa είναι παράτυπα διότι η Genforsa δεν διέθετε τον απαραίτητο εξοπλισμό για την πραγματοποίηση των χρεωθείσων παροχών, είναι εσφαλμένο. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο εν λόγω εξοπλισμός είναι αναγκαίος μόνο για τη μαζική παραγωγή του Fitton Plant και για την αυτοματοποίηση της τεχνικής της δημιουργίας φυτών σε μεγάλη κλίμακα, όχι όμως για δοκιμές αναπτύξεως σε μικρή κλίμακα. Τέλος, όσον αφορά τη μη ύπαρξη συμβάσεως μεταξύ της εταιρίας Genforsa και της Hortiplant για την προμήθεια των επιδικών παροχών και την έλλειψη τεχνικών εκθέσεων για τις παροχές αυτές, η έλλειψη αυτή δεν συνιστά, καθαυτή, επαρκή λόγο αμφισβητήσεως του υποστατού των πραγματοποιηθεισών εργασιών.
- 61 Η καθής αντιτάσσει ότι, μολονότι η Hortiplant ζήτησε την απόσυρση των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa ισχυριζόμενη ότι είχαν αποσταλεί εσφαλμένως, το έπραξε μόνον μετά την κοινοτική επιθεώρηση, ενώ είχαν ήδη διαπιστωθεί οι παρατυπίες.

Περαιτέρω, με το αίτημά της αποσύρσεως αυτών των τιμολογίων, η Hortiplant αναγνωρίζει ότι δεν είχαν πραγματοποιηθεί οι αντίστοιχες εργασίες. Πράγματι, σε όλα σχεδόν τα τιμολόγια, αναφερόταν κατά λέξη ότι είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του προγράμματος, πράγμα το οποίο καταδεικνύει ότι δεν πρόκειται για σφάλμα αλλά για απόπειρα να πεισθεί η Επιτροπή ότι ορισμένες εργασίες είχαν πραγματοποιηθεί ενώ δεν είχαν γίνει.

- 62 Σύμφωνα με την Επιτροπή, η πλήρης αδυναμία της προσφεύγουσας να δικαιολογήσει την πραγματοποίηση των χρεωθεισών εργασιών αρκεί για να στοιχειοθετηθεί σοβαρή παρατυπία. Αν, εξάλλου, όπως εν προκειμένω, οι λογαριασμοί δεν αντιστοιχούν στις εργασίες που πράγματι έγιναν, η παρατυπία είναι τόσο σημαντική, ώστε δικαιολογεί την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής, σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88, τούτο δε και στην περίπτωση ακόμα που δεν είχαν διαπιστωθεί οι άλλες παρατυπίες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 63 Από το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να λάβει μέτρα επιστροφής της χρηματοδοτικής συνδρομής αν, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, «Μετά την εξέταση αυτή, [...] επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει αντικανονικότητα και, ιδίως, σημαντική αλλαγή της φύσης ή των συνθηκών εκτελέσεως της ενέργειας ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής».
- 64 Έτσι, και η διάταξη αυτή παραπέμπει ρητώς σε παρατυπίες που αφορούν τις προϋποθέσεις εκτελέσεως της χρηματοδοτηθείσας ενέργειας, πράγμα το οποίο περιλαμβάνει παρατυπίες κατά τη διαχείρισή της. Επομένως, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα εκ προοιμίου, ότι οι προβλεπόμενες με το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 κυρώσεις μπορούν να τύχουν εφαρμογής μόνο στην περίπτωση που η χρηματοδοτηθείσα ενέργεια δεν πραγματοποιήθηκε εν όλω ή εν μέρει.

- 65 Περαιτέρω, το θεσπισθέν με την κοινοτική ρύθμιση σύστημα επιδοτήσεων στηρίζεται ιδίως στην εκπλήρωση εκ μέρους του δικαιούχου μιας σειράς υποχρεώσεων, πράγμα που του παρέχει δικαίωμα για την είσπραξη της προβλεπόμενης συνδρομής. Αν ο δικαιούχος δεν εκπληρώσει όλες αυτές τις υποχρεώσεις, το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 επιτρέπει στην Επιτροπή να επανεξετάσει την έκταση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει δυνάμει της αποφάσεως χορηγήσεως της εν λόγω συνδρομής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Απριλίου 1996, T-551/93 και T-231/94 έως T-234/94, Industrias Pesqueras Campos κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-247, σκέψη 161).
- 66 Οι αιτούντες και οι δικαιούχοι των κοινοτικών συνδρομών υποχρεούνται, μεταξύ άλλων, να παρέχουν στην Επιτροπή αξιόπιστες πληροφορίες μη δυνάμενες να την οδηγήσουν σε λάθος, χωρίς τις οποίες το σύστημα ελέγχου και αποδείξεων που τίθεται σε εφαρμογή για να εξακριβωθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της συνδρομής δεν μπορεί να λειτουργήσει ορθώς. Πράγματι, αν δεν υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες, προγράμματα που δεν πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο συνδρομής. Επομένως, η υποχρέωση πληροφορήσεως και εντιμότητας που βαρύνει τους αιτούντες και δικαιούχους των συνδρομών είναι εγγενής του συστήματος συνδρομών του ΕΓΤΠΕ και ουσιώδης για την ορθή λειτουργία του.
- 67 Αν όμως αποδειχθεί η προσκόμιση τιμολογίων και η χρέωση δαπανών που δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα καθώς και η μη τήρηση της υποχρεώσεως συγχρηματοδοτήσεως, πρόκειται για σοβαρή παραβίαση των προϋποθέσεων χορηγήσεως της επίδικης χρηματοδοτικής συνδρομής καθώς και της υποχρεώσεως πληροφορήσεως και εντιμότητας που βαρύνει τον δικαιούχο της συνδρομής αυτής και, συνεπώς, πρέπει να θεωρηθούν ως παρατυπίες υπό την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.
- Όσον αφορά την τήρηση εκ μέρους των Hortiplant και Resteya της υποχρεώσεως συγχρηματοδοτήσεως του προγράμματος
- 68 Από το άρθρο 17 του κανονισμού 4253/88, όπως έχει τροποποιηθεί, προκύπτει ότι η συγχρηματοδότηση της επίδικης ενέργειας εκ μέρους του δικαιούχου της κοινοτικής συνδρομής είναι μια από τις ουσιώδεις προϋποθέσεις χορηγήσεως της συνδρομής αυτής.

- 69 Εν προκειμένω, το άρθρο 3 της αποφάσεως χορηγήσεως επισημαίνει σαφώς ότι η επιλέξιμη δαπάνη του προγράμματος ήταν 1 184 624 ECU και η χρηματοδοτική συνδρομή της Κοινότητας είχε καθορισθεί σε ανώτατο ποσό 731 992 ECU. Εξάλλου, στο σημείο 7 του παραρτήματος 1 της αποφάσεως περί χορηγήσεως προβλέπεται ότι το υπόλοιπο πρέπει να χρηματοδοτηθεί από την προσφεύγουσα μέχρι 247 942 ECU και από τη Resteya μέχρι 247 941 ECU. Συνεπώς, και η συγχρηματοδότηση του προγράμματος από την προσφεύγουσα και την Resteya προβλεπόταν ρητώς ως προϋπόθεση χορηγήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής.
- 70 Πρέπει όμως κατ' αρχάς να σημειωθεί ότι δεν αμφισβητείται ότι η Hortiplant δεν τήρησε χωριστή λογιστική για το πρόγραμμα. Ασφαλώς, τέτοιου είδους λογιστική δεν απαιτείται ούτε από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ούτε από την απόφαση περί χορηγήσεως και, κατά συνέπεια, αυτό το γεγονός δεν μπορεί, καθαυτό, να συνιστά παρατυπία. Εντούτοις, εφόσον δεν υπήρχε συγκεκριμένη τεκμηρίωση βεβαιώνουσα τις δαπάνες του προγράμματος, η Επιτροπή μπόρεσε να στηριχθεί μόνο στη γενική λογιστική της επιχειρήσεως για να εξακριβώσει την τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην απόφαση χορηγήσεως και, μεταξύ άλλων, αν το πρόγραμμα είχε πράγματι χρηματοδοτηθεί από την Hortiplant στο προβλεπόμενο με την εν λόγω απόφαση μέτρο.
- 71 Συναφώς, η άποψη της Επιτροπής ότι η απλή εξέταση των λογαριασμών της Hortiplant αρκεί για να αποδείξει ότι η Hortiplant βρισκόταν σχεδόν σε αδυναμία να εκπληρώσει την υποχρέωση συγχρηματοδοτήσεως είναι βάσιμη. Πράγματι, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι η προσφεύγουσα διέθετε ανεπαρκείς ίδιους πόρους για την κάλυψη τοις μετρητοίς των δαπανών ύψους περίπου 500 000 ECU και είχε υποστεί σοβαρές ζημιές κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών της εκτελέσεως του προγράμματος. Ακόμη όμως και αν γίνει δεκτό, σύμφωνα με την άποψη της προσφεύγουσας, ότι οι εταίροι της είχαν προβεί σε εισφορές εις είδος, εντούτοις οι δαπάνες της προσφεύγουσας για την πραγματοποίηση του προγράμματος καλύφθηκαν αποκλειστικά από κοινοτικές συνδρομές.
- 72 Τέλος, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η μείωση του χρέους της κατά 31 εκατομμύρια ESP και οι πλέον των 4 τεσσάρων εκατομμυρίων ESP εισφορές των εταίρων της αποδεικνύουν ότι μπορούσε να χρηματοδοτήσει το

προγράμμα. Αφενός, αυτή η μείωση του χρέους, ακόμη και αν αποδεικνύει ότι η προσφεύγουσα είχε βελτιώσει την οικονομική της κατάσταση, δεν αποδεικνύει τη διαθεσιμότητα του απαραίτητου κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση του προγράμματος και, αφετέρου, οι εισφορές 4 εκατομμυρίων ESP δεν επαρκούν σαφώς για τον σκοπό αυτό.

— Όσον αφορά το τιμολόγιο της εταιρίας Cedarcliff

- 73 Η διαπιστωθείσα από την Επιτροπή παρατυπία ως προς το τιμολόγιο της εταιρίας Cedarcliff δεν αφορά, όπως οι άλλες παρατυπίες, το υποστατό των χρεωθεισών δαπανών, αλλά την επιλεξιμότητά τους.
- 74 Συναφώς, πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι οι επιλέξιμες δαπάνες σε δράση που χρηματοδοτείται από την Κοινότητα είναι μόνον αυτές που καθορίζονται ρητώς με την απόφαση χορηγήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής (βλ. άρθρο 14, παράγραφος 4, του κανονισμού 4253/88). Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή η άποψη της καθής ότι το γεγονός ότι η πρόσληψη επαγγελματία περιλαμβάνεται στην υποβληθείσα από την Hortiplant αίτηση συνδρομής δεν σημαίνει ότι η συμμετοχή του επαγγελματία αυτού έγινε σιωπηρώς δεκτή ως επιλέξιμη δαπάνη.
- 75 Δεύτερον, όφον αφορά τις δαπάνες διαχειρίσεως του προγράμματος, που προβλέπονται στο σημείο 8 του παραρτήματος 1 της αποφάσεως χορηγήσεως, στις οποίες, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, περιλαμβάνεται η αμφισβητηθείσα δραστηριότητα παρεμβάσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτή η κατηγορία δαπανών προβλέπεται στη φάση Β του προγράμματος, με τίτλο «επίδειξη και διάδοση των αποτελεσμάτων». Επομένως, αυτή η κατηγορία δαπανών καλύπτει μόνον τις επιτόπιες δαπάνες διαχειρίσεως του προγράμματος και διαδόσεως των αποτελεσμάτων. Επομένως, δραστηριότητα παρεμβάσεως, όπως η χρεωθείσα από την εταιρία Cedarcliff, δεν μπορεί να εμπίπτει στην κατηγορία αυτή.

— Όσον αφορά τις δαπάνες προσωπικού

- 76 Από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι το 1993 η προσφεύγουσα πραγματοποίησε, στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητάς της, δηλαδή χωρίς να ληφθεί υπόψη η πραγματοποίηση του προγράμματος, κύκλο εργασιών περίπου 29 εκατομμυρίων ESP με δαπάνες προσωπικού 5,4 εκατομμυρίων ESP και το 1994 κύκλο εργασιών περίπου 32 εκατομμυρίων ESP με δαπάνες προσωπικού 6,5 εκατομμυρίων ESP. Το 1995 όμως η προσφεύγουσα πραγματοποίησε κύκλο εργασιών πλέον των 54 εκατομμυρίων ESP με δαπάνες προσωπικού κατώτερες των 900 000 ESP, δηλαδή επτά φορές κατώτερες των δαπανών του έτους 1994, και χρησιμοποιώντας πλέον του 95 % προσωπικού της για το πρόγραμμα.
- 77 Η παρασχεθείσα από την προσφεύγουσα εξήγηση ότι αυτή η αύξηση του κύκλου εργασιών για το 1995 δεν οφείλεται σε μεγαλύτερη χρησιμοποίηση του προσωπικού της για τη συνήθη δραστηριότητά της αλλά σε γενική βελτίωση των πωλήσεων, σε σαφή μείωση επιστροφών των πωληθέντων προϊόντων και σε ρευστοποίηση των αποθεμάτων, δεν δικαιολογεί τις τόσο μεγάλες διαφορές μεταξύ του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών και των δαπανών προσωπικού. Περαιτέρω, πρέπει να σημειωθεί ότι το 1996 ο κύκλος εργασιών της προσφεύγουσας υπέστη μείωση (42 εκατομμύρια ESP), αντιθέτως δε οι δαπάνες προσωπικού αυξήθηκαν (10 εκατομμύρια ESP).
- 78 Συνεπώς, εφόσον δεν υπήρξε πειστική εξήγηση για τους λόγους αυτής της δυσαναλογίας, η Επιτροπή ορθώς έκανε δεκτό ότι δεν έχει αποδειχθεί το υποστατό των δαπανών προσωπικού που χρεώθηκαν στο πρόγραμμα.

— Όσον αφορά την προσκόμιση των τιμολογίων της εταιρίας Genforsa

- 79 Δεν αμφισβητείται ότι η Hortiplant υπέβαλε στην Επιτροπή τιμολόγια της εταιρίας Genforsa που δεν αντιστοιχούσαν σε παροχές εκτελεσθείσες σε σχέση με το πρό-

γραμμα. Η προσφεύγουσα αντιτάσσει μόνον ότι τα τιμολόγια αυτά υποβλήθηκαν εσφαλμένως και ότι, συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να της καταλογίζει την παρατυπία επειδή οι λογαριασμοί της Genforsa προστέθηκαν στον φάκελο της υποθέσεως, ενώ η προσφεύγουσα ζήτησε δις από την Επιτροπή να μη τα λάβει υπόψη.

- 80 Διαπιστώνεται επίσης ότι οι περιγραφόμενες στα εν λόγω τιμολόγια παροχές πραγματοποιήθηκαν από άλλη επιχείρηση η οποία τις χρέωσε κανονικά, οι δε αντίστοιχες δαπάνες καταχωρήθηκαν στο πρόγραμμα.
- 81 Εφόσον η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο αποδεικνύον ότι τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa αντιστοιχούσαν σε πράγματι εκτελεσθείσες παροχές της Genforsa και υποβλήθηκαν εσφαλμένως στην Επιτροπή, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η διαβίβαση των εν λόγω τιμολογίων συνιστά παρατυπία υπό την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.
- 82 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή εσφαλμένως διαπίστωσε την ύπαρξη των ανωτέρω παρατυπιών.
- 83 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα που η προσφεύγουσα στηρίζει στα έγγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 5 Δεκεμβρίου 2000.

- 84 Πράγματι, διαπιστώνεται ότι τα εν λόγω έγγραφα ουδεμία επιρροή ασκούν για την εκτίμηση της νομιμότητας της προσβαλλομένης απόφασης.
- 85 Πρώτον, με την προσκόμιση της διατάξεως περί προσωρινής καταργήσεως της δίκης που εξέδωσε το Juzgado de Primeira Instancia de Amposta και του υπομνήματος που υπέβαλε στο πλαίσιο της διαδικασίας σχετικά με την πτώχευσή της, η προσφεύγουσα σκοπεί να ενισχύσει την άποψη ότι δεν υφίσταται απάτη εκ μέρους της στις οικονομικές της σχέσεις με την Επιτροπή. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η έννοια της παρατυπίας σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 δεν συνεπάγεται ότι πρέπει να αποδεικνύεται από την Επιτροπή απατηλή πρόθεση εκ μέρους του δικαιούχου της χρηματοδοτικής συνδρομής. Περαιτέρω, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δεν στηρίζεται στην ύπαρξη απάτης εκ μέρους της προσφεύγουσας για να δικαιολογήσει την κατάργηση της εν λόγω συνδρομής.
- 86 Δεύτερον, η προσφεύγουσα προσκόμισε την έκθεση που συνέταξε ο σύνδικος της πτωχεύσεως και το πρακτικό της συνελεύσεως των πιστωτών, στους οποίους περιλαμβάνεται η Επιτροπή. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, τα έγγραφα αυτά βεβαιώνουν τη μη ύπαρξη παρατυπιών κατά την τήρηση της λογιστικής της. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι τα εν λόγω έγγραφα αφορούν μόνον την τήρηση εκ μέρους της προσφεύγουσας των «λογιστικών νόμων και διαδικασιών» κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της. Επομένως, τα έγγραφα αυτά δεν ασκούν καμία επιρροή προκειμένου να εξεταστεί αν και σε ποιο μέτρο η προσφεύγουσα εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη χορήγηση της επίδικης συνδρομής και να εκτιμηθεί αν διέπραξε παρατυπίες υπό την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88. Επιπλέον, στη συνταχθείσα από τον σύνδικο έκθεση, βεβαιώνεται ότι η διαχείριση των καταβληθεισών από την Επιτροπή συνδρομών «αποτελέσει μέρος της συνήθους διεξαγωγής της δραστηριότητας της επιχειρήσεως», πράγμα το οποίο συνιστά ακριβώς τη μία από τις ανωμαλίες κατά τη διαχείριση της επίδικης συνδρομής που προσήψε στην προσφεύγουσα η Επιτροπή, τόσο με την προσβαλλομένη απόφαση όσο και κατά τη διοικητική διαδικασία.
- 87 Ενόψει των προεκτεθέντων, ο πρώτος και δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 88 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας προσεβλήθησαν τα δικαιώματά της άμυνας, επειδή δεν τηρήθηκαν ορισμένες ελάχιστες διαδικαστικές εγγυήσεις, συγκεκριμένα λόγω του ότι η προσφεύγουσα υπέστη ποινικές διώξεις εκ μέρους της ισπανικής εισαγγελίας. Πράγματι, η προσφεύγουσα φρονεί ότι, στο έγγραφο της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 1998, δεν ήταν σαφής η έκθεση των πραγματικών περιστατικών που της προσάπτονται και τα οποία μπορούν να συνιστούν παρατυπίες. Τούτο αποτελεί προσβολή στα δικαιώματα που η προσφεύγουσα μπορούσε να επικαλεστεί για την ορθή υπεράσπιση των συμφερότων της.
- 89 Πρώτον, όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση, η Επιτροπή έκρινε ότι το αποτέλεσμα των ελέγχων δημιουργούσε συναφώς σοβαρές αμφιβολίες. Ουδέποτε η Επιτροπή εξήγησε την πηγή των αμφιβολιών αυτών και η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε ποτέ να εξακριβώσει κατά πόσον η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη τα έγγραφα που η προσφεύγουσα της είχε διαβιβάσει στις 17 Σεπτεμβρίου 1997.
- 90 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή της προσήψε ότι δεν μπόρεσε να προβεί στον έλεγχο των λογιστικών της βιβλίων. Εντούτοις, με το από 26 Μαΐου 1998 έγγραφό της, η Hortiplant διευκρίνισε ότι τα ίδια αυτά βιβλία είχαν τεθεί στη διάθεση της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της επιθεωρήσεως. Μολονότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, δεν αναφέρονται τα λογιστικά βιβλία, η αρχική μομφή της Επιτροπής δημιουργεί την υποψία ότι η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε

χωρίς να ληφθεί καθόλου υπόψη ο έλεγχος των βιβλίων αυτών, στον οποίο παρ' όλ' αυτά είχαν προβεί οι επιθεωρητές της Επιτροπής κατά την επιθεώρηση της 29ης Σεπτεμβρίου 1997.

- 91 Τρίτον, όσον αφορά τον καταλογισμό των δαπανών σχετικά με τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι είχε απευθύνει στην Επιτροπή έγγραφο εξηγώντας ότι τα επίδικα τιμολόγια είχαν αποσταλεί εσφαλμένως και, για τον λόγο αυτό, δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη. Η προσφεύγουσα επανέλαβε το ίδιο επιχείρημα στην απάντηση της 26ης Μαΐου 1998 προς την Επιτροπή. Παρ' όλ' αυτά, η Επιτροπή προσέβαλε κατάφωρα τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας διότι δεν απάντησε καθόλου στα έγγραφα της προσφεύγουσας και συνέχισε τη διαδικασία χωρίς να μπορέσει η προσφεύγουσα να υποβάλει παρατηρήσεις επ' αυτού.
- 92 Τέταρτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους της προσήψε την παρατυπία της πληρωμής εκ μέρους της εταιρίας Codema του τιμολογίου που εξέδωσε η εταιρία Cedarcliff, ενώ η προσφεύγουσα δεν γνώριζε τις δύο αυτές επιχειρήσεις.
- 93 Επιπλέον, όσον αφορά τις δαπάνες προσωπικού, η Επιτροπή δεν διευκρίνισε αν είχε λάβει υπόψη τα έγγραφα της προσφεύγουσας, ούτε αν, και για ποιο λόγο, τα έκρινε ανεπαρκή. Η Επιτροπή δεν επισήμανε περαιτέρω μέσω ποίων εγγράφων η προσφεύγουσα μπορούσε να αποδείξει ότι οι επίδικες δαπάνες αντιστοιχούσαν πράγματι στην πραγματοποίηση του προγράμματος. Εφόσον δεν είχε λάβει γνώση των ανωτέρω στοιχείων, η προσφεύγουσα βρέθηκε χωρίς άμυνα και σε αδυναμία να προβάλει άλλα επιχειρήματα για να αντικρούσει τους λόγους που οδήγησαν την Επιτροπή να κρίνει παράτυπο τον καταλογισμό των δαπανών αυτών στο πρόγραμμα.
- 94 Τέλος, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να έχει λάβει τις παρατηρήσεις του Βασιλείου της Ισπανίας, κατά παράβαση του άρθρου 24, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 4253/88.

- 95 Η Επιτροπή θεωρεί ότι τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία διαδικαστικές εγγυήσεις. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το τελευταίο σημείο του παραρτήματος 2 της αποφάσεως χορηγήσεως προβλέπει ότι ο δικαιούχος μπορεί να υποβάλει παρατηρήσεις εντός τασσομένης από την Επιτροπή προθεσμίας, πριν ανασταλεί, μειωθεί ή καταργηθεί η χρηματοδοτική συνδρομή. Η Επιτροπή τήρησε σχολαστικά την εγγύηση αυτή κοινοποιώντας στην προσφεύγουσα τους λόγους καταργήσεως της επίδικης συνδρομής και ζητώντας της να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Η Επιτροπή, αφού έκρινε τις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας ανεπαρκείς, προέβη αμέσως στην κατάργηση της εν λόγω συνδρομής. Εξάλλου, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η διαδικασία είναι κατασταλτικής φύσεως. Η Επιτροπή άντλησε απλώς τις συνέπειες από τη μη τήρηση εκ μέρους της προσφεύγουσας των υποχρεώσεων που είχαν προκαταρκτικά συμφωνηθεί μεταξύ των μερών.
- 96 Όσον αφορά το ότι είναι απαραίτητο να λάβει τις παρατηρήσεις του οικείου κράτους μέλους, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τήρησε σχολαστικά τις διατάξεις του άρθρου 24, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 4253/88. Πράγματι, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ζήτησε από το Βασίλειο της Ισπανίας να καταθέσει τις παρατηρήσεις του αλλά το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απάντησε εμπροθέσμως στο αίτημα αυτό. Επομένως, η Επιτροπή συνήγαγε ότι το Βασίλειο της Ισπανίας επέλεξε να μην καταθέσει παρατηρήσεις.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 97 Το σημείο 10 του παραρτήματος 2 της αποφάσεως χορηγήσεως προβλέπει ότι η Επιτροπή, αν κρίνει ότι δεν έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις χορηγήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής, μπορεί να μειώσει, αναστείλει ή καταργήσει την εν λόγω συνδρομή, αφού καλέσει τον δικαιούχο να υποβάλει παρατηρήσεις εντός τακτής προθεσμίας. Βάσει της διατάξεως αυτής, και με έγγραφο της 3ης Απριλίου 1998, η Επιτροπή κάλεσε την Hortiplant να υποβάλει τις παρατηρήσεις της.
- 98 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι παραβιάστηκαν τα δικαιώματά της άμυνας για τον λόγο ότι το εν λόγω έγγραφο ήταν ιδιαίτερα ασαφές, πράγμα το οποίο την εμπόδισε

να αμυνθεί προσηκόντως. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού είναι εντελώς σαφές: το περιεχόμενό του επαναλαμβάνεται εξάλλου στην προσβαλλομένη απόφαση, όπου επιβεβαιώνονται οι ίδιες παρατυπίες, αν και λεπτομερέστερα, όπως αρμόζει σε απόφαση καταργήσεως κοινοτικής συνδρομής. Επιπλέον, στο έγγραφο της 3ης Απριλίου 1998 αναφέρονται επανειλημμένως τα αποτελέσματα της επιθεωρήσεως στην οποία συμμετείχε και η ίδια η προσφεύγουσα. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι βάσιμος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δεν μπόρεσε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της προσηκόντως.

- 99 Η ανάλυση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι, με την από 26 Μαΐου 1998 απάντησή της, η προσφεύγουσα απάντησε σε όλους τους ισχυρισμούς της Επιτροπής που περιλαμβάνονταν στο έγγραφο της 3ης Απριλίου 1998, εκτός από το ζήτημα της συγχρηματοδότησεως, ως προς το οποίο αναφέρει ότι δεν αντιλαμβάνεται την αιτιολόγηση του θεσμικού οργάνου.
- 100 Όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση, επισημαίνεται ότι, με το έγγραφο της 3ης Απριλίου 1998, η Επιτροπή απλώς διαπίστωσε ότι είχε σοβαρές αμφιβολίες για την εκτέλεσή της, αλλά παρ' όλ' αυτά, αναφέρει τα αποτελέσματα των ελέγχων, από τα οποία προκύπτει ότι η Hortiplant δεν είχε την απαραίτητη οικονομική δυνατότητα να συγχρηματοδοτήσει το πρόγραμμα. Επομένως, η προσφεύγουσα είχε λάβει γνώση των αιτιάσεων και επιχειρημάτων που η Επιτροπή προετίθετο να προβάλει επ' αυτού.
- 101 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τα έγγραφα της προσφεύγουσας με τα οποία ζητούσε να αποσύρει από τον φάκελο τα τιμολόγια της εταιρίας Genforsa, δεν ασκεί καμία επιρροή καθόσον αφορά την ενδεχόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας, η οποία μπόρεσε να επιβεβαιώσει την άποψή της με την απάντησή της 26ης Μαΐου 1998 και, κατά συνέπεια, να αμυνθεί έναντι των ισχυρισμών της Επιτροπής ως προς αυτά τα τιμολόγια.
- 102 Ομοίως, δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας ούτε το γεγονός ότι η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση κατόπιν των παρατηρήσεων της Hortiplant, χωρίς να της ζητήσει μεταγενέστερες διευκρινίσεις όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις δαπάνες προσωπικού. Πράγματι, η Επιτροπή, κατόπιν των ελέγχων της

και ενόψει των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας, διέθετε όλα τα απαραίτητα για την εκτίμησή της στοιχεία, εφόσον η προσφεύγουσα είχε την ευκαιρία να προβάλει την άποψή της επί των διαπιστωθεισών παρατυπιών.

- 103 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα ότι είναι απαραίτητο η Επιτροπή να λάβει τις παρατηρήσεις του ενδιαφερομένου κράτους μέλους πριν καταργήσει χρηματοδοτική συνδρομή, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 προβλέπει μόνον ότι η Επιτροπή προβαίνει σε προσήκοντα έλεγχο της περιπτώσεως, ζητώντας ιδίως από το οικείο κράτος μέλος ή τις αρχές που αυτό ορίζει για την εκτέλεση της ενέργειας να καταθέσουν τις παρατηρήσεις τους εντός τακτής προθεσμίας και, κατόπιν του ελέγχου αυτού, η Επιτροπή μπορεί να λάβει τα αναγκαία μέτρα, αν ο έλεγχος επιβεβαιώσει την ύπαρξη παρατυπίας.
- 104 Από τη διατύπωση του άρθρου αυτού δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή πρέπει να λάβει τις παρατηρήσεις του οικείου κράτους μέλους προτού καταργήσει τη χρηματοδοτική συνδρομή, αν ο έλεγχος στον οποίο προέβη επιβεβαιώσει την ύπαρξη παρατυπίας.
- 105 Ενόψει των προεκτεθέντων, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 106 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, η προσβαλλομένη απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη διότι είναι αδύνατο, βάσει της ανάλυσεως που περιλαμβάνει, να

εξακριβωθεί αν πληρούνται οι πραγματικές προϋποθέσεις που δικαιολογούν την έκδοσή της και αν τα πραγματικά περιστατικά χαρακτηρίστηκαν ορθώς από νομική άποψη. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Επιτροπή δεν εξέθεσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, με σαφήνεια και συνοχή τις πραγματικές και νομικές θεωρήσεις επί των οποίων στηρίχθηκε, οπότε ούτε ο παραλήπτης της εν λόγω αποφάσεως ούτε το Πρωτοδικείο μπορούν να γνωρίζουν τη συλλογιστική της. Τούτο είναι τοσούτω μάλλον σοβαρότερο καθόσον η κοινοτική διαδικασία είχε ως συνέπεια για την προσφεύγουσα ποινικές διώξεις σε εθνικό επίπεδο.

- 107 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι ορθώς αιτιολογημένη και η προσφεύγουσα είχε πλήρη γνώση των λόγων καταργήσεως της επίδικης συνδρομής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 108 Κατά πάγια νομολογία, αφενός, δυνάμει του άρθρου 253 ΕΚ, από την αιτιολογία μιας πράξεως πρέπει να διαφαίνεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου για να προασπίσουν τα δικαιώματά τους και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του και, αφετέρου, η έκταση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως κρίνεται βάσει των συμφραζομένων της (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Industrias Pesqueras Campos κατά Επιτροπής*, σκέψη 140, και την αναφερομένη στη νομολογία).
- 109 Εν προκειμένω, με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει τα διάφορα στάδια της διοικητικής διαδικασίας, ιδίως τους πραγματοποιηθέντες από τις υπηρεσίες της ελέγχους, και επισημαίνει ότι οι διαπιστωθείσες παρατυπίες δικαιολογούν την κατάργηση της επίδικης συνδρομής, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88. Εξάλλου, η Επιτροπή εκθέτει λεπτομερώς τις τέσσερις προσαφθείσες στην προσφεύγουσα παρατυπίες, ήτοι ότι δεν τήρησε την υποχρέωση μερικής χρηματοδότησεως του προγράμματος και ότι καταχώρησε στο πρόγραμμα αυτό δαπάνες που δεν αντιστοιχούσαν σε πράγματι εκτελεσθείσες παροχές εκ μέρους της εταιρίας Genforsa, μη επιλέξιμες δαπάνες και μη δικαιολογούμενες

δαπάνες προσωπικού. Επιπλέον, τα στοιχεία που προέβαλε προς στήριξη των διαπιστώσεων αυτών δεν είναι γενικού χαρακτήρα, καθόσον η Επιτροπή αναφέρθηκε σε σειρά λογιστικών δεδομένων και στα δικαιολογητικά που προσκόμισε η προσφεύγουσα, η νομιμότητα των οποίων αμφισβητείται. Τέλος, δεν αμφισβητείται ότι η Hortiplant αποτέλεσε το αντικείμενο πολυήμερης επιθεωρήσεως, κατά τη διάρκεια της οποίας της επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων, ποια ήταν τα ζητούμενα δικαιολογητικά και της δόθηκε η δυνατότητα να αποδείξει τόσο τη συγχρηματοδότηση όσο το υποστατό των δαπανών που καταλογίστηκαν στο πρόγραμμα.

- 110 Επομένως, από την αιτιολογία αυτή συνάγεται ότι προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της καθής και η δυνατότητα της προσφεύγουσας να υπερασπίσει τα δικαιώματά της και του κοινοτικού δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του.
- 111 Περαιτέρω, από την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο των λόγων ακυρώσεως προκύπτει ότι είχε αντιληφθεί τη συλλογιστική που οδήγησε την καθής να λάβει την προσβαλλομένη απόφαση.
- 112 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη υπό την έννοια του άρθρου 253 ΕΚ, ούτως ώστε ο λόγος πρέπει να απορριφθεί.

II — Επί του επικουρικού αιτήματος

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 113 Προς στήριξη του επικουρικού αιτήματός της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας για τον λόγο ότι η χρηματο-

δοτική συνδρομή καταργήθηκε στο σύνολό της, ενώ από τα έγγραφα που κοινοποίησε η προσφεύγουσα στην Επιτροπή προκύπτει ότι το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε πλήρως.

- 114 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να ενεργεί με τέτοια αυστηρότητα ώστε τα συμφέροντα των ιδιωτών να διακυβεύονται πέραν αυτού που προβλέπεται συνήθως και να υπερβαίνει έτσι τα όρια της εξουσίας της θίγοντας τα συμφέροντα αυτά πολύ περισσότερο αυτού που είναι αναγκαίο μετά από εμπειριστατωμένη ανάλυση των διαπλεκομένων συμφερόντων.
- 115 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται επίσης ότι δεν διέπραξε καμία απάτη εις βάρος της Επιτροπής. Η Επιτροπή κατέληξε στην ύπαρξη απατηλής προθέσεως ενόψει της συμμετοχής του κ. Tasias στο πρόγραμμα, τούτο δε παραγνωρίζοντας το γεγονός ότι, εν προκειμένω, δεν υφίστατο καμία παρατυπία τέτοιου είδους ούτε ένδειξη τέτοιας προθέσεως. Συναφώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να αντλεί επιχείρημα από τις διώξεις που κίνησε η ισπανική δικαιοσύνη, ενώ η ίδια η Επιτροπή τις προκάλεσε.
- 116 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η πλήρης κατάργηση της επίδικης συνδρομής δικαιολογείται πλήρως καθόσον οι διαπιστωθείσες παρατυπίες ήταν πολλές και σοβαρές, εφόσον η προσφεύγουσα όχι μόνον δεν τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως των πραγματοποιηθεισών δαπανών, αλλά και καταχώρησε στο πρόγραμμα τιμολόγια αντιστοιχούντα σε μη πραγματοποιηθείσες παροχές.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 117 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια αυτού που είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1984, 15/83, Denkavit Nederland, 15/83, Συλλογή

1984, σ. 2171, σκέψη 25, και του Πρωτοδικείου της 19ης Ιουνίου 1997, T-260/94, Air Inter κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-997, σκέψη 144).

- 118 Εξάλλου, σύμφωνα με το Δικαστήριο, η μη τήρηση των υποχρεώσεων που έχουν θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία ενός κοινοτικού συστήματος μπορεί να τιμωρείται με την απώλεια δικαιώματος προβλεπομένου από την κοινοτική νομοθεσία, όπως είναι το δικαίωμα ενισχύσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 1995, C-104/94, Cereol Italia, Συλλογή 1995, σ. I-2983, σκέψη 24, και την αναφερόμενη νομολογία).
- 119 Ο κανονισμός 2052/88 καθώς οι κανονισμοί 4253/88 και 4256/88 περί εφαρμογής αυτού του κανονισμού 2052/88 έχουν ως αντικείμενο να προωθούν, μέσω του ΕΓΓΠΕ, στο πλαίσιο στηριξέως της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την προοπτική της μεταρρυθμίσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής, την προσαρμογή των γεωργικών δομών και την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Από την εικοστή αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 4253/88 και του άρθρου 23 του ίδιου κανονισμού προκύπτει ότι ο νομοθέτης θέλησε να θεσπίσει διαδικασία αποτελεσματικού ελέγχου για να διασφαλίσει την τήρηση εκ μέρους των δικαιούχων των προϋποθέσεων που τίθενται κατά τη χορήγηση συνδρομής του ΕΓΓΠΕ, προκειμένου να πραγματοποιούνται ορθώς οι προαναφερόμενοι στόχοι. Τέλος, από τη σκέψη 66 ανωτέρω προκύπτει ότι η παροχή εκ μέρους αιτούντων και δικαιούχων των κοινοτικών συνδρομών αξιόπιστων πληροφοριών είναι απαραίτητη για την ορθή λειτουργία του συστήματος ελέγχου και αποδείξεων που έχει τεθεί σε εφαρμογή για να εξασκρβώνεται αν πληρούνται οι προϋποθέσεις χορηγήσεως των συνδρομών αυτών.
- 120 Από την εξέταση όμως του πρώτου και δευτέρου λόγου ακυρώσεως ανωτέρω προκύπτει ότι η προσκόμιση τιμολογίων και ο καταλογισμός στο πρόγραμμα δαπανών που δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα καθώς και η μη τήρηση της υποχρεώσεως σχετικά με τη συγχρηματοδότηση συνιστούν σοβαρές παραβάσεις ουσιωδών υποχρεώσεων που μπορούν να δικαιολογήσουν την κατάργηση της επίδικης συνδρομής.
- 121 Στη συνέχεια, εν προκειμένω, η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να κρίνει ότι κάθε άλλο μέτρο πλην της πλήρους καταργήσεως της επίδικης συνδρομής θα μπορούσε να

αποτελέσει ενθάρρυνση για τη μη τήρηση των προϋποθέσεων χορηγήσεως της συνδρομής. Πράγματι, οι δικαιούχοι μπορεί να παρακινούνται να παρέχουν εσφαλμένες πληροφορίες ή να αποκρύβουν ορισμένες, για να αυξάνουν τεχνητώς το ύψος της επενδύσεως που θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί, προκειμένου να επιτύχουν σημαντικότερη κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή αν η μόνη απειλούμενη κύρωση ήταν απλώς η μείωση της συνδρομής αυτής κατά το μέρος της επενδύσεως που δεν πληροί μια προϋπόθεση χορηγήσεως της συνδρομής.

- 122 Συνεπώς, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η κατάργηση της επίδικης συνδρομής είναι δυσανάλογη σε σχέση με τις προσαπτόμενες παραβάσεις και τον στόχο της επίδικης κανονιστικής ρυθμίσεως.
- 123 Επομένως, η προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας δεν αποδείχθηκε και το επικουρικό αίτημα πρέπει να απορριφθεί.
- 124 Ενόψει των προεκτεθέντων, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 125 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Εφόσον η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των εξόδων σχετικά με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με το αίτημα της καθής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.

- 2) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και τα έξοδα της Επιτροπής, περιλαμβανομένων των δικαστικών εξόδων σχετικά με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.

Mengozzi

Tiili

Moura Ramos

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουνίου 2001.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

P. Mengozzi